

פתח דבר

בשבת והודיה לה' הננו מוציאים לאור את הספר 'משולחנו של ר' יואל', ובו נקודות מבט יסודיות, תובנות מעוררות מחשבה, סיפורים ופנינים שנשמעו מאת הגאון החסיד הרב יואל כהן ע"ה, ה'חוזר' הראשי של כ"ק אדמו"ר זי"ע, במהלך התוועדויותיו ושיעוריו במרוצת השנים.

ספר זה, היוצא לאור לאחר פטירתו של ר' יואל ע"ה ביום ו' במנחם־אב תשפ"א, הוא כעין ליקוט שנערך מתוך סדרת 'בדרכי החסידים', בהתאמה לקורא הצעיר.

*

התוועדויותיו של ר' יואל נודעו לשם דבר. תלמידיו הרבים, לאורך עשרות שנים, זוכרים את ההתוועדויות האלה כמלאות תוכן חסידי עמוק, ואת הדרישה העיקרית שנשמעה בהן - התקשרות אמיתית לרבי, נטולת 'חיצוניות', מתוך הכרה עמוקה ופנימית במשמעותה של התקשרות זו. בהתוועדויותיו הדגיש שוב ושוב את הזכות הגדולה שלנו, כמי שזכינו לחיות ב'דור השביעי', דור אחרון לגלות ודור ראשון לגאולה, ואת האחריות העצומה המוטלת עלינו.

התוועדויות אלה עסקו גם בהסברת דרכי החסידות ואורחות החסידים, והן לוו בסיפורים על חייהם של גדולי חסידי חב"ד בדורות הקודמים, בפרט בדור הקודם, שהיו מסורים לחלוטין לעבודת החסידות, כל אחד לפי עניינו וערכו ועל־פי סגנונו המיוחד.

כידוע, ר' יואל היה בנו של הרה"ת ר' רפאל־נחמן (פאליע) הכהן, שהיה 'תמים' בשיבת 'תומכי־תמימים' בליובאוויטש, וזכה להכיר מקרוב את ה'תמימים' המובחרים, האריות שבחבורה, בעלי 'השכלה' ובעלי 'עבודה' מופלגים. כמו כן, ר' יואל גדל והתחנך בצעירותו בין זקני תלמידי־התמימים בקהילת ליובאוויטש בתל־אביב של שנות השי"נים הראשונות, והתבשם מהאווירה החסידית סביב החסידים המפורסמים שהתגוררו בעיר בתקופה זו.

ר' יואל גם אצר בזיכרונו אוצר גדול של סיפורים ופנינים מאירועים שונים שהתרחשו בבית חיינו במשך כל שנות נשיאותו של הרבי, ועובדות מעניינות על משפחת בית רבי.

סדרת 'בדרכי החסידים' היא מקבץ מובחר מהעניינים והסיפורים הללו, מסודר וערוך לפי נושאים.

*

כידוע, ר' יואל הקפיד מאוד על דרך כתיבת דבריו והצגתם בדפוס, וכפי שהביע את הקפדתו זו פעמים רבות בעל־פה ובכתב. סדרת 'בדרכי החסידים' היא היחידה שקיבלה את הסכמתו להדפסת התוועדויותיו, וחברי המערכת הודרכו על־ידו מה לפרסם, כיצד לכתוב את הדברים ובאיזה סדר וסגנון להציגם.

עריכת הסדרה נעשתה על־פי רשימותיהם של כמה וכמה תלמידים, שרשמו את הרעיונות והסיפורים אחרי שמיעתם. רוב הדברים אומתו על־פי הנכתב בכמה מרשימות אלה, והוגהו על־ידי כמה וכמה תלמידים. עם זאת, עלינו להעיר כי הואיל וחלק משמעותי מהחומר הכלול בספר נערך לאחר פטירתו של ר' יואל, כאשר כבר לא ניתן היה לברר אצלו אי־אלו פרטים המוזכרים בו - ייתכן ונפלו אי־דיוקים בפרטים ובניסוחים כאלו ואחרים, ושגיאיות מי יבין.

*

פרקי ספר זה - 'משולחנו של ר' יואל' - הם ליקוט של מגוון נושאים יסודיים מתוך הסדרה האמורה, כאשר כל נושא מוגש בקיצור יחסית, ללא האריכות הרבה שבסדרה המקורית (בגוף הטקסט עצמו כמעט ולא נעשו שינויים).

בין דפי הספר ניתן למצוא התייחסות למגוון הנושאים הבאים, בסגנון השווה לכל נפש, תוך כדי שהדברים מתובלים בסיפורי חסידים אותנטיים:

ענייניו של רבי, 'ראש בני ישראל'; חשיבות ההתקשרות לרבי; ההתייחסות למצב המיוחד בו אנו שרויים אחרי ג' תמוז תשנ"ד; הסתכלות נכונה על צדיקים; חשיבות לימוד תורת החסידות; רוח החיים החסידית; עבודת ה' 'פנימית' ונטולת 'חיצונית'; המבט הראוי להסתכלות על יהודי; עבודת השליחות; ענייניו של 'ביטול' והציפייה לגאולה.

נוסף על כל אלה מובאים בספר אירועים רבים משנות האור בבית חיינו, זיכרונות מהתקופה הראשונה אחרי הסתלקות כ"ק אדמו"ר הריי"צ זי"ע, ופנינים וסיפורים על גדולי החסידים בדור הקודם.

עבודת הליקוט ועריכת הספר נעשתה על-ידי הרב מנחם מענדל הלוי שי' ברוד והרב אליהו אברהם שי' קירשנבאום.

*

אנו תפילה שספר זה יוסיף לקוראים בו 'לחלוחית' וחיות חסידותיים בהתקשרות לאילנא דחיי, אשר זאת הייתה משאת נפשו של ר' יואל כל ימי חייו. ובקרוב ממש נזכה לביאת משיח צדקנו, ולקיום הייעוד "הקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם.

בברכה,

המערכת

כ"ט תשרי ה'תשפ"ג

שנת 'הקהל'

תוכן העניינים

ראש בני ישראל

- 17 ..... הראש חש את איברי הגוף
- 21 ..... אהבת ישראל בלתי מוגבלת
- 26 ..... מבט של הרבי
- 29 ..... דייקנות מופלאה בהנהגה
- 33 ..... הידור מצווה מסוג אחר
- 36 ..... אמונה בגאונות

התקשרות לרבי

- 49 ..... כשרבי מגלה חסידות
- 55 ..... לימוד תורתו וקיום הוראותיו
- 60 ..... יגיעת גדולי החסידים בהתקשרות
- 64 ..... לכל דור ההנהגה המתאימה לו
- 67 ..... 'חידות'

השפעת הרבי לאחר ג' תמוז

- 73 ..... בעיצומו של דור השביעי
- 78 ..... ההתמסרות מעידה על המשלח
- 81 ..... הרועה חש את המצוקות שלנו
- 87 ..... חינוך לאמת ולא לשקר
- 92 ..... נראית לו דמות דיוקנו של אביו

צדיקים

- 99 ..... היחס הנכון לצדיקים
- 106 ..... לקלוט שאין סוס
- 111 ..... כשלומדים 'לשמה' לא טועים
- 117 ..... של נעליך מעל רגליך

לימוד החסידות

- 125 ..... התגלות החסידות בעולם
- 131 ..... לימוד החסידות כמטרה
- 135 ..... האם הלימוד משפיע עלינו?.....
- 143 ..... 'השכלה' ו'עבודה' - שתי דרכים עם מטרה אחת.....
- 147 ..... לימוד החסידות שייך לכל.....
- 151 ..... לימוד החסידות הכרחי.....
- 156 ..... הדרך להתמודד עם ניסיונות.....
- 162 ..... לעלות לעולם עליון יותר.....

רוח החיים החסידית

- 169 ..... לחולל 'מופת' אמיתי.....
- 174 ..... לשמור על הראש.....
- 179 ..... להכניס חיות חסידית בבית.....
- 183 ..... מריקבון כשלעצמו לא יצמח עץ.....

פנימיות

- 189 ..... להיות בתוך העניין.....
- 196 ..... פנימיות לעומת חיצוניות.....
- 202 ..... דור נמוך ודור יתום.....
- 206 ..... חוש בנגינה וחוש בחסידות.....
- 211 ..... התפעלות וקרירות.....

חבט על יהודי

- 217 ..... היחס ליהודים פשוטים.....
- 222 ..... הסתכלות פנימית על יהודי.....
- 227 ..... המפתחות שלך לשישה ימים.....
- 231 ..... אמונה טהורה.....

שליחות

- 237 ..... עבודת השליחות.....

244	שליחות באופן אחר.....
249	דירה בתחתונים - לא בתיאטרון... ..
252	נשמות תועות.....
255	בין דורנו לדורות הקודמים .....

ביטול

261	ביטול ה'יש' .....
268	להפסיק לחשוב על עצמי.....
274	יש עצה: להתרומם .....
280	התבטלות אמיתית .....
287	קבלת־עול חקוקה .....

גאולה

293	אמונה וציפייה לביאת המשיח .....
299	מהותה של בשורת הגאולה .....
305	לרצות לצאת מהבור .....
314	לפרסם - רק מה שנתבקשנו .....

ימי זריחת האור

321	התקופה שלאחר הסתלקות הרבי הריי"צ.....
331	קבלת הנשיאות.....
335	הצוואה הרוחנית לדור השביעי .....
342	לצאת מההגבלות .....
345	מותו של צורר .....
349	גילויים של אור ושפע .....
352	פורים תשח"י .....

דמויות מופת של חסידים

359	ר' איצ'ה מתמיד .....
367	ר' אלטר שימחוביץ' .....
375	ר' זלמן־משה היצחקי .....

385	ר' חאצ'ע פייגין.....
393	ר' חיים־שאול ברוק.....
417	ר' שילם קוראטין.....
424	ר' שאול־בער זיסלין.....
430	ר' חיים־משה אלפרוביץ.....
435	החיים החסידיים ברמת־גן ובתל־אביב.....

הראש חש את איברי הגוף

הקשר בין צדיק הדור לצאן מרעיתו בא לידי ביטוי בכך שה'ראש' מרגיש כל 'איבר' פרטי ופועל למענו, גם כאשר ה'איבר' איננו במצב של דבקות גלויה ב'מוח'.

על דאגה עמוקה זו מצד רבותינו נשיאינו לצאן מרעיתם ישנם הרבה סיפורים. מעניין, שבמאמר קבלת הנשיאות, באתי לגני תשי"א, הרבי מספר סיפורים כאלה על כל אחד ואחד מרבותינו נשיאנו, בנוגע לאהבת ישראל שלהם.

הסיפור הראשון שמובא שם הוא על אדמו"ר הזקן, שפעם אחת, בעיצומה של תפילת יום הכיפורים, הפסיק את תפילתו, פשט את טליתו והלך לביתה של יולדת בקצה העיירה שנשארה שם לבדה, בשעה שכל בני הבית הלכו לבית הכנסת להתפלל. אדמו"ר הזקן בא לביתה ובישל בעצמו דבר מאכל בעבורה, להחיות את נפשה.

הרבי סיפר פעם סיפור זה¹, ועורר על הפלא שבדבר: העובדה שאדמו"ר הזקן דאג לה לאוכל, אין זה פלא כליכך, שהרי זהו הדין בשעת פיקוח נפש; השאלה היא כיצד בכלל ידע שהיא זקוקה לכך? הלוא מדובר על אדמו"ר הזקן, באמצע עבודת התפילה שלו, שהייתה כמובן בתכלית העילוי, וזה גופא בתפילת היום הקדוש! ותוך כדי עיסוקו בעבודה נעלית כליכך, חש והרגיש שבקצה העיירה יש יולדת הנזקקת לעזרה!

בדומה לזה הוא הסיפור שסיפר הרבי על אדמו"ר האמצעי, שפעם אחת נכנס אליו אברך ל'יחידות' והתאונן לפניו על עניינים שאברכים מתאוננים עליהם. אדמו"ר האמצעי גילה לאברך את זרועו ואמר לו: "הלוא תראה שצפד עורי על עצמי, וכל זה הוא מהחטאת נעורים שלך!".

1. ראה שיחת י"ט כסלו תשמ"ה.

והרבי הסביר: ידוע ומובן גודל הפלאת ורוממות אדמו"ר האמצעי בכלל, ובפרט מאלו השייכים לעניינים כאלו; ובכל זאת ההתקשרות שלו גם עם אנשים כאלה הייתה חזקה כל-כך, עד שהבעיות הרוחניות שלהם פעלו עליו חלישות הבריאות - צפד עורו על עצמו!

סיפורים אלה ממחישים כיצד רבותינו נשיאינו מרגישים את 'איברי' הגוף, ומקושרים לכל יהודי באשר הוא.

ה'מנהיג הרוחני' של יהודי טסמניה

בהקשר זה יש סיפור מופלא על הרבי ששמעתי מבעלי המעשה עצמם, בעת שהתארחו בביתי לפני שנים רבות. אמנם על הרבי יש אין ספור סיפורים, שאירעו עם אלפי אנשים החיים איתנו, אך בכל זאת נדמה לי שהסיפור הזה מבטא באופן מיוחד את הקשר העמוק של הרבי לכל אחד מאנשי הדור, ועד שניתן לחוש ולהרגיש זאת בגלוי ממש.

מדובר במשפחת הסופר, שלפני עשרות שנים התגוררה באחד מקיבוצי השומר הצעיר בארץ הקודש. אב המשפחה, מיכאל, היה פרופסור לסטטיסטיקה, והוא ואשתו החליטו לעזוב את הארץ ועברו לטסמניה, אי בדרום-מזרח אוסטרליה. בטסמניה חיו באותה תקופה כשלושים משפחות יהודיות, שאף אחת מהן לא הייתה שומרת מצוות, אך בכל זאת הם שמרו על חיי קהילה ונהגו להתפלל בבית הכנסת בשבתות וחגים. לקהילה כמובן לא היה רב, והחזן שידע לקרוא את התפילה ולקרוא בתורה, מילא את תפקיד מנהיג הקהילה.

מיכאל ואשתו לא היו מעורים בחיי הקהילה. שניהם היו עסוקים בעבודתם ובלימודיהם באוניברסיטה. יום אחד ביקשו אנשי הקהילה לשוחח עם מיכאל. הם הודיעו לו שהחזן שהיה להם עזב את המקום, והם החליטו שמיכאל הוא המתאים למלא את מקומו... כששאל אותם למה הם חושבים שהוא המתאים לכך, כשאין הוא נוהג להתפלל בבית הכנסת, השיבו לו שהוא היחיד שידע לקרוא עברית כראוי...

מיכאל הופתע מאוד. לא היה לו שום קשר עם חיים דתיים ועם בית כנסת. הוא טען שאין הוא מכיר כלל את התחום הזה. אך הם לא ויתרו. הם טענו שמבחינתם לא חשוב כלל אורח החיים שלו ושל אשתו; העיקר שיעזור להם להמשיך לנהל את

חיי הקהילה כמו שהיה עד עתה. הם הפצירו בו שוב ושוב, ומיכאל לא היה יכול לסרב ונענה. הוא לא ראה בכך פעילות דתית, אלא עזרה חברתית לקהילה.

חזרת הש"ץ בערבית

לפועל, הוא התחיל לשמש כחזן ובעל קורא, ואט־אט הוא ואשתו נכנסו יותר ויותר לנושא. תוך כדי התהליך החלו לעלות בהם מחשבות באשר לעתיד ילדיהם, מול סכנת ההתבוללות. הם הגיעו למסקנה שכדי למנוע סכנה זאת כדאי להם לשמור קצת מצוות, דבר שיבדיל את הילדים שלהם מילדים גויים. אך מאחר שלא היו בסביבתם יהודים שומרי מצוות, והם עצמם לא ידעו איך עושים זאת, התחילו לקיים כמה מצוות שהכירו, כמו הדלקת נרות שבת, קידוש, שמירת שבת, ככל שידעו מה לעשות, וכיוצא בזה.

אבל עם הזמן חשו רצון גובר והולך לדעת יותר על משמעות המצוות ואיך מקיימים אותן, ובכלל - חיפשו ללמוד קצת יותר על היהדות. אבל לא היה להם ממי ללמוד. בכל האזור לא היה אל מי לפנות בנושאים אלה, וגם ספרים לא היו בנמצא. הם הרגישו מצוקה ממשית. בליבם היה רצון חזק ללמוד ולהעמיק, בלי שתהיה להם היכולת לעשות זאת.

מיכאל סיפר לי נקודה אחת הממחישה את גודל העם־ארצות ששררה אצלם. פעם ביקר בבית הכנסת יהודי שידע קצת יותר מהם, והוא העיר להם שבתפילת ערבית אין עושים חזרת הש"ץ...

וכך סיפרה גב' הסופר: "יום אחד, פשוט התפללתי לה' מעומק לבי. פניתי אל הקב"ה במחשבתי: 'ריבונו של עולם, רצוננו לשמור את התורה שלך, אבל איננו יודעים איך. אנא עזור לנו'."

לזכור את הקהילות הקטנות

"זמן מה אחר־כך" - סיפר מיכאל - "הופיע בבית הכנסת יהודי עטור זקן ולבוש כרב. ניגשתי אליו בשמחה רבה, שאלתי אותו שאלות רבות וביררתי אצלו דברים רבים שרציתי לברר. אחר־כך הזמנתי אותו לביתי, והוא ענה בסבלנות על כל שאלותינו והדריך אותנו בשמירת המצוות.